

סיפור || ריקוד עם האויב על ספינה קטנה באמצע הים

סיפור מסע בארץ של מחבל חמאס לשעבר, שריצה עונש מאסר ממושך בכלא הישראלי, למד עברית ומנסה כאן לחצות את גבולות השפה ולכתוב בשפת האויב

18:56 23.01.2014 "הארץ"

מסיבות ברורות איננו יכולים לפרסם את שמו של מחבר הסיפור, "ריקוד עם האויב על ספינה קטנה באמצע הים". המחבר, מחבל חמאס לשעבר, בן לאחת המשפחות הידועות בגדה, ריצה עונש מאסר ממושך בכלא הישראלי. שם למד עברית ולאחר שקרא את כתבי מהטמה גנדי בעברית עבר עליו מהפך מחשבתי.

מי שמסר לנו את הסיפור לפרסום הוא המשורר נחום פצ'ניק, ממייסדי חבורת "משיב הרוח" שממנה פרש, המגדיר את עצמו כ"פעיל שלום ומתנחל, יש שיאמרו מתנחל הזוי, שמוכן לחיות כאזרח מיעוט במדינה הפלסטינית לכשתקום".

הסיפור מספר על חוויותיו שלו כשוהה בלתי חוקי ביום העצמאות הישראלי, ועל נסיעתו ברחבי הארץ ובחיפוש אחר שלום עם "ישראלים". בד בבד זהו סיפורו של ניסיון פואטי לחצות את גבולות השפה ולכתוב בשפת האחר, האויב.

השארו את הטקסט כפי שנכתב, עם עריכה מינימלית בלבד לניפוי שגיאות כתיב ודקדוק בסיסיות.

ריקוד עם האויב על ספינה קטנה באמצע הים

ביום שישי מותר לפלסטיני מעל גיל ארבעים להתפלל בהר הבית (אלמסגד אלאקצה). כבר אני ארבעים. הלכתי לתפילה באלאקצה. עליתי לאוטובוס בפעם הראשונה מעשרים שנה והגעתי לתוך חומות אלאקצה, התפללתי ויצאתי. מתוך סקרנות לראות מה היא ירושלים יצאתי מהחומות, עברתי ברחובות ואני מסתכל מסביב ורואה הכל נפלא, העין על תחנת הרכבת הקלה ומתוך סקרנות גם חשבתי לעלות עליה. אמרו לי: אתה צריך לקנות כרטיס מהמכונה שם. איש דיבר בשפה שלא הבנתי אותה, אבל הבנתי שיש לו כרטיס ורוצה למכור אותו בזול פחות שקל. קניתי אותו ועליתי. בתוך הרכבת נזכרתי בתמונת מימי הכלא כשהיה מתרחש פיגוע חס וחלילה והייתי חאה החדשות ערוץ 10-2 ונזכרתי מה היה דיבור המחבלים ברגע טראומטי כזה, אותם מחבלים שעשו גם פשעים דומים.

נסענו בתוך העיר. בסוף שמתי עין על השלט ברכבת וראיתי: התחנה הבאה – התחנה המרכזית. משפט ששמעתי הרבה מהפה של המחבלים ובחדשות - והתפללתי לא לשמוע אותו בסגנון הזה פעם נוספת. אמרתי לעצמי: נו בוא לעלות על טרמפ. עליתי לרכב מיניבוס מסיע 10 נוסעים – אמר הנהג: "אנחנו לתל אביב. לאן אתה נוסע?" אמרתי: "אני לא יודע". צחק הנהג וענה: "חבוב, שלם לי עבור נסיעה לתל אביב ורד כאן, לא משנה לי, איך שאתה רוצה". אמרתי: "טוב אני לתל אביב – שם מוכר לי אבל מעולם לא הייתי שם". אחרי שצעק הנהג: "תל אביב, תל אביב, תל אביב מסע אחרון" התמלא הרכב. נסענו. בדרך

שמעתי דיבורים ביותר משפה אחת - שפות שלא הבנתי. מה שכן הבנתי זה אשה דתייה, נגיד בת-30, שהיתה יושבת לידי עם מזוודה מאוד גדולה שהניחה על הרצפה ובידה ספר, אולי ספר תורה, וקוראת בו. פתאום נפלה המזוודה על רגלי. הרמתי אותה והנחתי אותה באופן טוב ומסודר. אמרה לי: "תודה". התחלנו לשלם לנהג. במושב הקדמי ישבו שני חברים. מסרו לנהג שטר 100 שקל, ואמר לו "פעמיים". לא הבנתי מה זה, אחרי שהחזיר לו העודף הבנתי כאילו: פעמיים יענו עבור שני נוסעים. כשהגיע תורי אמרתי לו "פעמיים". אמר לי: "מי השני?" הצבעתי עבור האשה. השיבה האשה: "לא אחי, לא, מה, אתה נורמלי?" אמרתי: "כן, אני היום הכי נורמלי. אני מנסה ללמוד את המלה פעמיים". אחרי יוכח של כמה שניות הסכימה.

כשהגענו, באתי לרדת אבל המזוודה היתה חוסמת את השביל. לקחתי אותה ביד למטה, ועזרתי לאשה בירידה מהרכב. שאלה אותי כך בנימוס: "למה אתה עוזר לי?" אמרתי: "אחותי תראי, אני מתרבות אחרת והתרבות שלי אומרת לעזור לאחרים". עוד פעם אמרה תודה ולהתראות, סימנתי ביד כאילו ביי-בי והלכתי להסתובב בתחנה המרכזית בתל אביב, אבל האשה עדיין מסתכלת עלי, כאילו מופתעת מההתנהגות שלי. התעייפתי, ישבתי על המדרכה ואני חושב לאן אני נוסע. ומה אני עושה כאן. ומה אני חצה. ולמה דווקא במקום הזה קרו הרבה אסונות, פיגועים וכולי כפי ששמעתי מהמחבלים בכלא. ולמה רצו לפגוע באנשים כל כך נחמדים כמו האנשים שמסתובבים כרגע מסביב עכשיו, והולכים ועולים ויורדים, כל אחד חולם לחזור בסוף היום לילדים שלו עם הרבה מתנות וממתקים כמו האשה הזו שעדיין מסתכלת עלי בדרכה למונית אחרת.

לא הבנתי. קמתי, שאלתי בחורה מאוד יפה בלבוש מאוד קצר שלא ראיתי כזה בחיים: "לאן את נוסעת?" השיבה: "חיפה". חשבה שאני נהג. אמרתי לעצמי: אוקיי חיפה, אני מעולם לא הייתי שם. למה לא? אבל אני בלי אישור להסתובב כך חופשי בארץ ישראל כאלו אני ישראלי. לא משנה. אני לא עושה רע. סתם מסתובב.

החלטתי לנסוע לחיפה. עליתי על מונית. הייתי הנוסע האחרון, ובפתע מצאתי את שתי הנשים, הדתייה עם המזוודה, והיפה ששאלתי, במונית יושבות במושב האחורי. ישבתי לידן וממול ישבה אשה עם בת שלה לידה. נראה לי שהיא בת שלוש פחות או יותר. הילדה עם צעצוע יפה ביד, אמרה: "אמא! משקפיים!" והושיטה את היד למשקפיים שלי. ברגע הזה הורדתי את המשקפיים ומסרתי לילדה.

ממש דקה לאחר מכן הסתכלתי בנשים והן היו מסתכלות עלי. שתייהן שאלו בפה אחד, כאילו מכירות אחת את השנייה: "אתה ערבי? בטח לא", אמרתי: "בטח כן". אמרה: "הבנתי", ולא מאמינה. שאלה: "בטח לא מהשטחים". השבתי: "אני מהשטחים" – "מה אתה אומר", אמרה, "אולי אתה לא מאזורים שמגדלים טחריסטים". - "אני לא יודע למה את מתכוונת אבל אני מעיר שיצאו ממנה הרבה מחבלים וטחריסטים". היא שאלה הרבה שאלות. אמרתי לה: "תראי גברת, בכל בית יש בית שימוש – אבל לא כל הבית הוא בית שימוש. אתם חושבים שכל הערבים רעים – לא. יש טובים והרבה טובים. אתם שומעים על הרעים ולא על הטובים. שמועה רעה מתפשטת כמו אש. שמועה טובה לא שומעים. בחדשות ובתקשורת מדברים על בן אדם שהרג בג'יין – ולא מדברים על חפא שהציל חיי 10 נפשות ביום בבית חולים".

בסוף, הדיבור החזיר אותי אחורה לימים שחורים ואמרתי לעצמי: אולי אני מחבל כמו שהן חושבות עלי. אבל אני לא יכול לדמיין לעצמי שהאוטובוס הזה יקרה לו משהו רע. לא מדמיין, אפילו לא יכול לדמיין לעצמי שבת השלוש הנחמדה והיפה הזו שיושבת לידי ומשחקת במשקפיים שלי תיפגע ממני. מי המחבל שעשה את זה והיה לו לב - שיעשה. על מה הוא היה חושב באותו רגע? העין שלו לא נפלה על בת נחמדה כזו, גם שיש לה ביד חתיכת עוגה והיא מנסה ללעוס אותה כדי לחיות, ולא למות. לא. אני חולם. אני

לא במציאות שיכולתי לדמיין אפילו ולחשוב על דברים כל כך אלימים ורעים. הנשים שיושבות לידי, זכות לחשוב עלי רע, כי מה שקרא בעבר בלתי נסבל, בלתי הגיוני ומאוד כואב. הייתי מסתכל מהחלון החוצה תוך כדי הנסיעה, אבל הלכתי עמוק במחשבות שלי ונראה לי שהתנתקתי מהמציאות לדקות ארוכות, ולפתע שמעתי קול אחת מהנשים שואל: "הי בחור, אתה אתנו? למה אתה לא עונה?" אמרתי: "סליחה, לא שמתי לב. בבקשה מה שאלת?" אמרה: "אל תלך רחוק. זאת המציאות. אתם שם ואנחנו כאן". סיפרתי להן על תנועת "ארץ שלום". אמרו: "לא שמענו על זה, אבל יהיה טוב בעזרת השם". כשירדנו נפרדנו כל אחד לדרכו.

לא יודע איך הגעתי לרחוב אלאסתקלאל בחיפה, שם ראיתי נוף מרהיב – נמל ימי. בחיפה, הפעם הראשונה שלי בחיים ראיתי שילוב כזה של אנשים. אחד היה יושב בתוך בית נטוש וישן היה מדבר כאילו כרגע קיבל זריקת סמים. השני חשב שאני מהאזור ושאל אותי בעברית איפה השוק הטורקי. השלישי, מוסלמי עם מסבחה ביד, היה ממנהר לכיוון מסגד אלאסתקלאל. אשה במרפסת תולה כביסה צעקה עלי בערבית "אבעד ען אלמיה" (תתרחק מהמים).

הרמתי הרגליים והלכתי לכיוון המסגד, שם היה עוד שילוב מאוד יפה. מתחת למסגד יש בית קפה. ישבו שם הרבה אנשים: יהודים, מוסלמים, נוצרים. מתוך סקרנות ישבתי ומסתכל. מישהו מדבר עם חבר שלו בעברית, אחר בערבית, השלישי בחסית, ועוד שפות שלא הבנתי. ישבו ביחד. נעצרו לי המלים בגרון. לא יכולתי לדבר, רק לשמוע וליהנות כמה נחמדים היו. מי מדמיין שאני יושב כאן לידם, ואני בעל עבר חבלני. ממש ברגע הזה שמעתי מישהו אומר לחבר שלו: "אל תעכב אותי. אני בדרכי לעכו". התחשמלתי: עכו.

למה לא? רעיון טיפשי, משוגע, אבל אני זז. אולי היא רחוקה ואין לי הרבה זמן לחשוב. "אחי, איך הולכים לעכו?" תשובה: "בוא אתי". בקיצור, הגעתי ממש לחומות עכו, לים, וישר יצא לי רעיון לעלות על ספינה לסיבוב. שאלתי את הקפטן אם אני יכול לעלות. אמר: "כן, אבל יש לי שלושה אנשים, אתה הרביעי. אם תסכימו, תשלמו עבור הסיבוב ואנחנו יוצאים, או תחכו לעוד אנשים". אמרתי לשלושה שמחכים בספסל, שהיו משפחה, אב וילדה ואם, משפחה מאוד נחמדה, "מה?" אמרו: "למה לא? בוא נעלה לספינה". ויצא הסיבוב. הקפטן הפעיל שיר בעברית, שיר שמאוד אהבתי. לא ידעתי מי הזמר, אבל מלים מהממות. המשפחה קמה לרקוד. ביקשו ממני לצלם אותם בגלקסי שהיה להם. כן עשיתי. האם שאלה אותי: "אין לך מישהי לרקוד אתה?"

"כן יש לי, אבל היא לא כאן", עניתי. לא יודע למה המלה הזו שרפה לי את הגרון. למרות שאני בן ארבעים דמעות רבות הוזלו מהעין שלי באופן בלתי מבוקר, לא בשליטתי. "גבר, מה קרה? אני מצטערת, לא התכוונתי. פגעתי בך?" - "לא לא, חס וחלילה, את היית מאוד נחמדה. אני סתם דמעות על משהו בלבי". - "אז בוא לרקוד אתנו. כולנו רוקדים ואתה היחיד לא?"

אספתי את עצמי, ייבשתי את הדמעות, רקדתי אתם לכמה שניות או נגיד דקות, ריקוד עם אויב בספינה קטנה באמצע הים. נהניתי מאוד. הציעו לי ריקוד חם מהלב. ריחמו עלי. לא ידעו שאני האויב. עד כאן סיימתי את המסע וחזרתי הביתה וטעם הריקוד שרקדתי בלב שלי. אני לא אשכח אותו לעולם. ונשבעתי שלא לפגוע בשום אופן, אלא להיות ידיד למי גרם לי לייבש את הדמעות, ואנשים או עם שרקדתי אתו.